

Fördjupade artinventeringar Hallarena - groddjur och fåglar

Kungälv kommun, Västra Götalands län
2022-08-23

Denna rapport

Uppdrag:	Groddjur- och fågelinventering Hallarena, Kungälv kommun, Västra Götalands län
Beställare:	Kungälv kommun
Rapport:	Magnus Lundström, Jakobi Sustainability AB
Inventering:	Magnus Lundström, Jakobi Sustainability AB
Framsida bild:	Vanlig groda, Ulricehamn 2019 (foto: Liza Andersson).

Innehåll

Sammanfattning.....	3
1. Bakgrund.....	
2. Groddjur.....	4
2.1. AVGRÄNSNING.....	4
2.2. Artskydd.....	5
2.3. Metod.....	5
2.3. Resultat.....	6
3. Fåglar.....	8
3.1. Avgränsning.....	8
3.2. Metod.....	8
3.4. Resultat.....	8
3.5. Samlad bedömning.....	12
4. Referenser.....	14

Sammanfattning

Jakobi Sustainability AB har av Kungälv kommun fått i uppdrag att utföra en groddjursinventering och fågelinventering i samband med framtagande av en detaljplan för Hallarena, vid Yttern, Kungälv kommun, Västra Götalands län. Området karakteriseras av små blandskogsområden mestadels med björk, ek och tall samt bebyggelse med hårdgjorda ytor, gräsytor och parkliknande miljöer. En sumpskog finns i östra delen längs väg 168.

Groddjur

Syftet med uppdraget är att lokalisera förekomster av grodor och dess fortplantnings- och viloplatser.

De grodmiljöer som finns utgörs främst av sumpskog, fuktiga lövmiljöer och större diken.

Inventeringen utfördes vid tre olika tidpunkter dagtid under april-maj 2022. I området gjordes fynd av vanlig groda och mindre vattensalamander. Ett flertal övervintringsmiljöer finns att hitta i inventeringsområdet och som består av mindre ris- vedhögar, skrymslen och vrår i slänter och bergspartier samt block- och stensamlingar. Inga miljöer som kan husera större vattensalamander hittades i området.

Fåglar

Syftet med fågelinventeringen är redogöra för häckande fåglar som kan kräva särskild hänsyn vid eventuell exploatering. Inventeringen utfördes under tidig morgon vid fyra tillfällen april-juni.

Totalt noterades 36 olika fågelarter i området. Av de observerade fågelarterna bedöms de allra flesta häcka i området. Intressantaste området med vissa ornitologiska värden finns främst i sumpskogen och lövmiljöerna i anslutning till denna med sina brynzoner. Skyddsvärda arter som noterades i detta område var entita, svartvit flugsnappare och stjärtmes.

2.2. ARTSKYDD

Vanlig groda och vanlig padda är fridlysta i hela landet enligt artskyddsförordningen (SFS 2007:845) 6 § vilket innebär att; "det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och dessutom att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon av vilt levande kräldjur, groddjur eller ryggradslösa djur som är upptagna i bilaga 2 till artskyddsförordningen." – Naturvårdsverket, 2009. Detta även om det sker oavsiktligt. 11 § berör undantag från 6 § för vanlig goda och vanlig padda. Fridlysningen omfattar inte arternas levnadsmiljö.

Åkergroda är fridlyst i hela landet enligt artskyddsförordningen (SFS 2007:845) 4–5 §. Samma förbud gäller som för arterna ovan men även med förbud att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser, oavsett om det sker avsiktligt eller oavsiktligt (Naturvårdsverket, 2009).

Dispens söks hos Länsstyrelsen och ska innehålla följande:

- en noggrann beskrivning av hur åtgärden kan påverka arterna och deras livsmiljöer
- vilka förebyggande skyddsåtgärder som kan vidtas för att mildra effekten av åtgärden
- redogörelse för om det finns andra alternativ att nå syftet som påverkar arten mindre.

2.3. METOD

Förekomst av rom och vuxna grodor samt lämpliga fortplantningsområden och viloplatser eftersöktes i fält och noterades på karta. Inledningsvis genomsöktes området efter lämpliga grodmiljöer som sedan besöktes vid ytterligare 2 tillfällen. Inventeringen följer metodik beskriven i Naturvårdsverkets *Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur* (Naturvårdsverket, 2010).

Vattenmiljöer inventerades noggrant genom att observatören gick längs med vattnet för att spana efter rom och grodor inkl. salamandrar. Även spel efter grodor efterlyssnades vid fältbesöken. Inventeringen utfördes enligt Naturvårdsverkets vägledning för miljöövervakning av groddjur (Naturvårdsverket 2010). Även lämpliga övervintringsmiljöer noterades som rishögar, stenrösen och stenmurar. Arter som sannolikt kan hittas i området är mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*), vanlig groda (*Rana temporaria*), Åkergroda (*Rana arvalis*) samt vanlig padda (*Bufo bufo*). Övriga groddjurs utbredningsområde överlappar inte med området (Bina, 2015).

Inventeringen utfördes av Magnus Lundström vid fyra olika tidpunkter dagtid under mars-juni 2022. Ett besök gjordes i slutet av mars men då var områdets vattenytor fruset så inventeringen avbröts. Tabell 1 visar tidpunkt och väder. Observationer är noterade digitalt med surfplatta (Samsung) och har en noggrannhet på 5-10 m.

Tabell 1. Besök och väder.

DATUM	KLOCKSLAG	TEMPERATUR	VÄDER	VIND
21 april	07-11	5-12 °C	Sol	5 m/s
26 april	08-12	10 °C	Växlande molnighet	0 m/s
10 maj	07-10	12 °C	Övervägande mulet	5 m/s
3 juni	06-09	13 °C	Mulet	5 m/s

Rapporten har skrivits av Magnus Lundström, Jakobi Sustainability AB. Kartanalyserna har utförts i Arcgis PRO och i koordinatsystemet SWEREF99_TM. Samtliga fynd har rapporterats till Artportalen (Artportalen, 2022).

2.3. RESULTAT

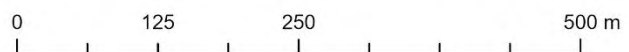
Under inventeringen gjordes fynd av rom av vanlig groda (ca 3 m²) samt en observation av en adult mindre vattensalamander. Inga fynd gjordes av vanlig padda eller åkergroda. Ett flertal lämpliga övervintringsområden och spridningsstråk noterades. Figur 2 visar observationerna av vanlig groda, mindre vattensalamander, lekområde, spridningsstråk och lämpliga övervintringsmiljöer inom inventeringsområdet.

Inga observationer av större vattensalamander gjordes i samband med grodinventeringen. Det bedöms inte heller finnas förutsättningar för större vattensalamander i området, då dammar eller djupare vattensamlingar med lämpliga vegetationsytor saknas.

Teckenförklaring

- Inventeringsområde
- Lämpligt övervintringsområde
- Lämplig övervintringsmiljö
- Groddjur
- Spridningsstråk

Figur 2. Lämpliga övervintringsmiljöer, spridningsstråk och observationer av vanlig groda och mindre vattensalamander (Observera att objekt på kartan är ungefärligt utritade i fält.)

3. Fåglar

3.1. Avgränsning

Fågelinventeringen har utförts i samma område som för groddjursinventeringen (figur 1).

3.2. Metod

Inventeringen utfördes under tidig morgon vid fyra tillfällen april-juni 2022. Området inventerades den 21 april, 26 april, 10 maj och 3 juni (tabell 1) av Magnus Lundström.

Fågelinventeringen har utförts med stöd av Naturvårdsverkets standardiserade metoder för fågelinventeringar (Naturvårdsverket, 2012). Sjungande fåglar som hörts och setts samt fåglar i par eller med bomaterial kan förväntas hålla revir i närheten. Under fältbesöken gick inventeraren längs linjer genom området på ett sådant avstånd (100 m) att samtliga fåglar kunde upptäckas. Vid lämpliga punkter lyssnades omgivningen av ett par minuter tills inga nya individer observeras. Alla unika individer markerades i karta. Reviren identifieras genom att observationer av samma art från de tre besöken läggs ihop på en karta. Där två eller fler observationer vid olika inventeringstillfällen är noterade i närheten av varandra kan en revirhållande individ troligen ha sitt revir. Analysen upprepas för samtliga fågelarter. För sent anländande flyttfåglar bedöms av försiktighetsskäl även de ha revir även om de endast observerats vid det sista besöket under förutsättning att miljön bedöms som lämplig för dem som häckningshabitat. Endast arter prioriterade enligt Skogsstyrelsens bilaga 4 redovisas med detaljerad förekomst. Övriga arter som påträffats har noterats och redovisas i tabell 2. Samtliga observationer har rapporterats till Artportalen (Artportalen, 2021).

3.3. RESULTAT

Totalt noterades 36 olika fågelarter i området. Av de observerade fågelarterna bedöms de flesta häcka i området. Figur 3 visar en karta över observationer av prioriterade och rödlistade fåglar i området. Tabell 2 visar alla fågelobservationer och en bedömning om förekomst i området.

Tabell 2. Fågelarter som noterats under inventeringen

FÅGELART	VETENSKAPLIGT NAMN	RÖDLISTEKATEGORI	KOMMENTAR
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	Häcker troligen i byggnader i området
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>		Häcker med flera par
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	Häcker med ett par troligen på ett tak i området.
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		Enstaka par häcker i området.
Skata	<i>Pica pica</i>		Enstaka par häcker i området.
Kaja	<i>Corvus monedula</i>		Enstaka par häcker i området.
Gråkråka	<i>Corvus corone cornix</i>	NT	Enstaka par häcker i området.
Entita	<i>Poecile palustris</i>	NT	Två par bedöms häcka i sumpskogsområdet.
Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Talgoxe	<i>Parus major</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>		Ett par bedöms häcka i sumpskogsområdet.
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>		Flera par bedöms häcka i sumpskogsområdet.
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Kärrsångare	<i>Acrocephalus palustris</i>		En sjungande området.
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Törnsångare	<i>Curruca communis</i>		Två par bedöms häcka i området.
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT	Ett par bedöms häcka i området.

FÅGELART	VETENSKAPLIGT NAMN	RÖDLISTEKATEGORI	KOMMENTAR
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU	Flera par bedöms häcka i området.
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	Flera par bedöms häcka i området.
Koltrast	<i>Turdus merula</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	Flera par bedöms häcka i området.
Gråsparv	<i>Passer domesticus</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Pilfink	<i>Passer montanus</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Järnsparv	<i>Prunella modularis</i>		Enstaka par bedöms häcka i området.
Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>		Enstaka par bedöms häcka i området.
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>		Flera par bedöms häcka i området.
Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		Enstaka par bedöms häcka i området.
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN	Enstaka par bedöms häcka i området.
Gråsiska	<i>Acanthis flammea</i>		Enstakapar bedöms häcka i området.
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT	Ett – två par bedöms häcka i området.
Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT	Ett par bedöms häcka i området.

3.4. SAMLAD BEDÖMNING

Groddjur

Vanlig groda och mindre vattensalamander har observerat i NO delen i ett större dike (figur 2). Groddjuren bedöms rörs sig längs diken som korsar området. De bedöms över kunna ta sig under väg 165 genom en dagvattenrumma. Groddjuren är som känsligast under sin lekperiod och yngelperiod mars-juli. De är även känsliga för störningar på sina övervintringsplatser som stenmurar, rösen och rishögar under vintern. Groddjur i området bedöms kunna fortleva om befintliga diken behålls öppna och tillåts svälla ut på vissa ställen. På dessa platser kan fortplantning ske även i framtiden. Om hänsyn tas under anläggningsfasen till groddjurens lekperiod och utpekade övervintringsplatser (figur 2) samt att dikena bibehålls eller nyskapas bedöms påverkan på groddjur bli obetydlig till liten negativ påverkan.

Fåglar

Området har ett lokalt rikt fågelliv av främst skogslevande fåglar. Ett flertal rödlistade arter finns i området (se tabell 2) varav alla fortfarande är relativt allmänt förekommande i Sverige men på senare tid uppvisat vikande populationer (ArtDatabanken, 2020).

Inventeringen har inte omfattat nattaktiva fåglar men området bedöms generellt inte som lämpligt för nattsjungande fågelarter. Av ugglor så bedöms området främst kunna vara lämpligt för kattuggla. Intressantaste området med vissa ornitologiska värden finns främst i sumpskogen och omgivande lövmiljöer med brynzoner. Sumpskogen utgör häckningsområde för entita (NT) minst två par, stjärtmes 1 par, samt flertalet par svartvit flugsnappare (NT). För att bibehålla miljöns ekologiska funktion för fågellivet är det viktigt att bevara ett sammanhängande stråk med sumpskog i området samt gröna stråk som förbinder området med omgivande lövskogsområden.

Bäckar grövre träd och död ved är viktiga element för insektsfaunan och därmed också för insektsätande fågelarter och bör bevaras i största möjliga utsträckning. Att bibehålla bärande träd och buskar är betydelsefullt för bär- och frätande fåglar.

Om stora glasytor uppförs bör dessa förses med dekaler, helst linjemönster (ljusa linjer), eller andra lämpliga skydd mot att fåglar flyger in i dem och skadas. Avverkningsarbeten bör inte utföras under häckningsperioden april-juni med hänsyn till områdets häckande fåglar.

Flertalet rödlistade fåglar bedöms påverkas negativt av planen. Samtliga fågelarter är fridlysta enligt 8 kap Miljöbalken. Fågelfaunan är som känsligast för störningar som avverkning och grävarbeten under sin häckningsperiod från april-juni. Om fåglar och/eller deras livsmiljö kan komma att påverkas negativt av en åtgärd ska dispens sökas från artskyddsförordningen enligt 15 §. I samband med dispensansökan görs en bedömning om kontinuerlig ekologisk funktion och/eller gynnsam bevarande status påverkas för respektive art. En dispensansökan blir ofta aktuell om prioriterade och rödlistade arter påverkas negativt då de inte har gynnsam bevarande status idag och ofta har särskilda krav på sin livsmiljö till skillnad från övrig trivial fågelfauna.

3.5. FÖRESLAGNA GRODDJURSÅTGÄRDER

I planen för området finns flera skyfallsdammar planerade varav åtminstone en av dessa skulle kunna anläggas som en groddjursdamm för att kompensera förluster av vattenmiljöer. Planerade dagtrummor (ljusblå linjer) förbinder dammarna i området (figur 4). För att en groddjursdamm skall ha en ekologisk funktion för groddjur bör den vara utformad med åtminstone vissa sträckor som utgörs av en sluttande naturlig strandzon (1:8) med naturlig vegetation. Dammen ska även ha grunda områden samt en djuphåla på 1-1,5 m belägen i norra delen av dammen. Södra delen ska hållas vegetationsfri då fortplantning och äggutveckling sker där vilken är beroende av solinstrålning. Med fördel kan en liten avskiljningsdamm anläggas innan huvuddammen som kan stängas av vid utsläpp av föroreningar via en

munk. Diken som leder till dammen bör ha naturlig gräsvegetation där sediment kan avsättas innan det når dammen.

Dammen behöver rensas på skräp 1-2 gånger per år och vart 3:e – 5:e år för rensning av sly och akvatisk vegetation för att bibehålla en lämplig miljö för groddjur.

Blå stråk det vill säga spridningstråk för groddjur som diken, bäckar, sumpskog men även gräsytor och stenmurar mellan dammar och omgivande landskap är viktig för att de ska kunna förflytta sig till och från området och inte bli isolerade. Groddjursundergångar bedöms som nödvändiga under väg 165 och Rollsbovägen. Groddjuren bör styras mot dessa undergångar genom att ledas till dessa längs låga skyddsmurar mellan dammar och de trafikerade vägarna.

Kommunen planerar att kulvertera befintliga diken på den norra sidan av väg 168 (arenasidan). Alternativ utformning som även beskrivs under samlad bedömning är att befintlig diken i område behålls öppna och tillåts svälla ut (10 -20 m²) på 1-2 platser där groddjur finns i dag. Eller att diken med samma ekologiska funktion som de befintliga i dag nyskapas om de befintliga läggs igen.

Figur 4. Illustrationsplan med dammar och dagvattentrummor med blå linjer (2022-03-01, al studio, Kungälv kommun).

4. Referenser

ArtDatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Artportalen (2021). Statens Lantbruksuniversitet. URL: www.artportalen.se.

Bina, P. red. (2015). Grodans år. Faunaväktariatet uppmärksammar Sveriges groddjur Amphibia. ArtDatabanken Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala

ESRI (2015). DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AEX, Getmapping, Aerogrid, IGN, IGP, swisstopo, och the GIS User Community

Naturvårdsverket (2009). Handbok för artskyddsförordningen Del 1 – fridlysning och dispenser URL: <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-0160-5.pdf>

Naturvårdsverket (2010). Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur. <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljoovervakning/Uppf-skyddade-omr/Manualer/daggdjur-groddjur-2010-12-21.pdf>.

Naturvårdsverket (2012). Fåglar, revirkartering, generell metod Version 1:1, 2012-06-21.

JAKOBI SUSTAINABILITY AB
Sven Hultins gata 9D . 412 88 Göteborg
+46 (0)70-345 26 09 . info@jakobiab.se . www.jakobiab.se

Jakobi
- Din naturliga miljökonsult